

BEVÆGELSESVRBER I POLSK OG DANSK OG ACCOMPLISHMENT-DILEMMAET

MIKOŁAJ SOBKOWIAK

Adam Mickiewicz University, Poznań

ABSTRACT. The article departs from Smith's (1997) claim that verb constellations constituted by a countable nominal, a verb of motion and a directional PP are ACCOMPLISHMENT constellations in line with *The child built a house* or *He wrote a novel*. A series of morphological and syntactic tests are applied to perfective and imperfective ACCOMPLISHMENTS of directed motion in Polish and Danish (*biec* / *at løbe*, *iść* / *at gå*, *lecieć* / *at flyve* og *jechać* / *at køre* + directional adverbials). This illustrates that the verb constellations of interest do not always show the features of canonical ACCOMPLISHMENTS that do not refer to motion as such.

1. ACCOMPLISHMENT-PRÆDIKATER¹

Betegnelsen ACCOMPLISHMENT-verber stammer fra Vendlers nu allerede klassiske artikel (Vendler 1967), som har været inspirationskilde til praktisk set al aspektforskning i de sidste 50 år. Vendler opdeler samtlige verber i fire grupper efter de forskellige måder, som situationer denoterede af verbale prædikater kan forløbe på. Han præsenterer en model af *time schemata*,² som på basis af forskellige prædikaters interne temporale egenskaber og opbygningen

¹ Termen *prædikater* anvendes ikke synonymt med *prædikativ*, men i samme betydning som i Engerer 2003.

² Af andre betegnes de som *Aktionsarten* / *aktionsarter* (f.eks. Agrell 1908, Bache 1979, Christensen 1995, Engerer 2003). Den formodentlig mest populære term *aktionsart* forkastes af Comrie (1976) og Lyons (1977), som bruger hhv. betegnelserne *inherent meaning* og *aspectual character* i stedet for, mens det hedder *situation types* i Smith (1997) og *semantiske klasser* hos Antinucci & Gebert (1977) og Laskowski (1998).

af de sætninger, som de givne verber danner eller kan danne, muliggør iagttagelsen af forskellige verbers aspekt-relaterede træk. ACCOMPLISHMENTS findes i mere eller mindre modificeret form i de fleste aktionsartsmodeller. Afhængigt af de enkelte teorier kan de større eller mindre forskelle være af konceptuel eller rent terminologisk karakter. Vendlers betegnelse anvendes bl.a. af Smith (1997),³ mens ACCOMPLISHMENTS hedder *durativa händelser* i Andersson (1977) og *durativa förändringar* i Malmgren (1990). Ligeegyldigt hvor stort det terminologiske udbud er i tidligere forskning, er det stort set et og samme koncept, denne klasse prædikater bygges på.

ACCOMPLISHMENTS er prædikater, som refererer til situationer, hvis forløb kan karakteriseres vha. tilstedeværelsen af 3 temporale hovedtræk: dynamicitet, durativitet og telicitet (jf. Smith 1997:20). Dynamiske situationer er internt ustabile og betegner dermed en eller anden form for udvikling, som kræver konstant energiinput, så udviklingen kan fortsætte (jf. Laskowski 1998:153). Durative situationer strækker sig ud i tid (dvs. de er ikke momentane eller punktuelle), mens teliske situationer har tilstandsforandring som deres dominerende semantiske komponent (jf. Antinucci & Gebert 1977) eller med andre ord et indbygget, naturligt endepunkt. Bliver endepunktet nået, finder den ovennævnte tilstandsforandring sted, og situationen kan dermed ikke fortsætte. I stedet for opstår der en ny tilstand som en direkte følge af tilstandsforandringen. Man må lægge mærke til, at det naturlige eller indbyggede endepunkt ikke altid udtrykkes eksplicit, men dens eksistens præsупponeres (jf. Borik 2005:40).

Vendler (1967:23) angiver *to draw a circle* 'at tegne en cirkel' som et typisk ACCOMPLISHMENT-prædikat. At tegne en cirkel kræver energiinput af subjektet (stopper energiinputtet, går processen automatisk i stå), så man kan sige, at situationen er dynamisk. Derudover indeholder situationen et præsупponeret naturligt endepunkt, som man når ved at blive færdig med at tegne cirklen. Dermed finder den obligatoriske tilstandsforandring sted, og den nye tilstand, hvor cirklen er færdigtegnet, opstår. Man kan sige, at det tager sin tid at tegne en cirkel færdig. For eksempel kan man stoppe på et eller andet tidspunkt i processens forløb og fortsætte med arbejdet efter en kort pause. Det er derfor, den beskrevne situation er durativ (man kan nemlig ikke stoppe midt i en momentan situations forløb).

Det er ikke uden grund, at der hidtil har været tale om prædikater og ikke om verber, for det er nemlig ikke verber alene, som igennem deres indre semantik er i stand til at realisere de forskellige aktionsarter. Ifølge Smith (1997:2) er verbet sammen med dets argumenter den minimale kontekst og dermed det laveste niveau, som aktionsart kan udtrykkes og identificeres på. Sådan en minimalkontekst

³ Den vil også bruges konsekvent i det følgende, idet jeg hverken har stødt på eller kunnet finde nogen passende dansk ækvivalent. En anden grund til det er, at der i forvejen er nok terminologisk forvirring inden for aspektforskning, så det synes ikke hensigtsmæssigt at introducere endnu en ny term.

kalder Smith for en verbal konstellation.⁴ I hendes model (ibid., s. 55, 136) præsenteres en struktur, som i en noget simplificeret form kan demonstreres således:

$$(1) \text{ NP}_{[+\text{COUNT}]} \text{ V}_{[+\text{TELISK}, +\text{DURATIV}]} (\text{ NP}_{[+\text{COUNT}]}) (\text{ PP}_{[+\text{LOK}]}) \rightarrow \text{ VK}_{[+\text{ACCOMPLISHMENT}]}^5$$

Smiths verbal konstellation i (1) svarer til den type sætning, som man kan danne vha. Vendlers ovenanførte eksempel på ACCOMPLISHMENTS. Man må understrege, at den mindste manipulation ved objektets form kan forårsage aktionsartsskifte. Det næste eksempel er også et modificeret eksempel fra Smith (1997:55):

$$(2) \text{ NP}_{[+\text{COUNT}]} \text{ V}_{[-\text{TELISK} +\text{DURATIV}]} (\text{ NP}_{[-\text{COUNT}]}) \rightarrow \text{ VK}_{[-\text{TELISK}]}$$

Konstellationen i (2), hvor objektet er væk eller ukvantificeret, dvs. er et stofnavn eller et 'nøgent' appellativum i pluralis uden bestemmer (det være sig en artikel, et talord eller noget andet element, som specificerer kvantiteten af nominalets denotat), bliver automatisk til en atelisk konstellation eller mere præcist til en ACTIVITY-konstellation (jf. Mittwoch 1982:114). Eksempler på sådanne konstellationer angives i (3):

- (3) a. He is eating. (ibid.)
 b. He is drinking wine. (ibid.)
 c. The child builds houses. (Smith 1997:55).

I (3a) forårsager fjernelsen af objektet, at handlingens naturlige endepunkt forsvinder. Situationen er dynamisk og durativ, men den er ikke længere telisk og bliver dermed til et ACTIVITY. Det samme gælder (3b) og (3c), hvor objektets ukvantificerede mængde fører til, at den indre grænse bortkommer, for man ved pludselig ikke, hvor meget vin vedkommende skulle drikke eller hvor mange huse barnet skulle bygge. Forskellen mellem [+COUNT] og [-COUNT] ligger altså ikke i, at [+COUNT] nominaler ontologisk set kan tælles og [-COUNT] ikke kan det. Vendlers *a circle* kan tælles lige så godt som *houses* i (3c). Det er et givet nominals (u)kvantificerede mængde i en bestemt sætning, der bestemmer den såkaldte [\pm COUNT] feature. Det samme verbum kan i forskellige kontekster konceptualisere situationer på forskellige måder og falder dermed ind under forskellige aktionsarter.

Det ovenanførte er dog noget upræcist. Mens det at bedømme, om et nominal er [+COUNT] eller [-COUNT] ikke volder nogen store problemer, kan det vise sig at være vanskeligt at klassificere et verbum som [\pm TELISK] udelukkende ud fra ontologiske eller intuitive præmisser. Enhver sproglig kategori må kunne bestemmes på baggrund af en række karakteristiske træk, som lader

⁴ Den danske term er en direkte oversættelse af Smiths betegnelse *verb constellation*. Selv om Engerer (2003) anvender termen *verbkonstellation*, vil man i det følgende bruge betegnelsen *verbal constellation*.

⁵ NP_[+COUNT] betegner kvantificerede nominaler; V står for verbum; PP_[+LOK] symboliserer en lokativ præpositionsforbindelse; VK står for verbal konstellation.

én adskille den fra alle andre kategorier. Her betyder det, at man må anvende nogle sproglige tester, som kan give ACCOMPLISHMENTS en form for grammatisk relevans eller grammatisk forankring i sprogsystemet. Der findes både universelle og sprogspecifikke tester, de første er oftest sprogkombinatoriske, mens sprogspecifikke tester som regel er sprogsystematiske (jf. Engerer 2003). Den mest populære blandt universelle ACCOMPLISHMENT-tester er, om en given verbal konstellation kan kombineres med resultative eller durative tidsadverbialer (hhv. *på* og *i* fulgt af et tidsudtryk). Denne og andre tester af begge typer anvendes i polske og danske verbale konstellationer i afsnit 2 og 3 i denne artikel.

Det er ingen hemmelighed, at man oftest foretager en opdeling af verbale prædikater i semantiske klasser for nemmere at kunne undersøge sproglige fænomener forbundet med aspekt. Sådan er det også i dette tilfælde. Vi tager udgangspunkt i polsk, hvor aktionsarts- og aspektmæssige forhold afspejles i verbal morfologi. I polsk udgør ACCOMPLISHMENTS den eneste aktionsart, der er i stand til at danne ægte aspektpar. Det betyder, at det perfekte og imperfektive prædikat i aspektparret har samme aktionsart (og dermed leksikalisk betydning), og er forskellige fra hinanden udelukkende mht. aspekt. Verber, som ikke er ACCOMPLISHMENTS, kan også danne aspektpar, men i så fald adskiller parrets perfekte og imperfektive led sig fra hinanden mht. såvel aspekt, som aktionsart (jf. Laskowski 1998:161ff.). Lige nu begrænser vi vores virkefelt til ACCOMPLISHMENTS og forskellen mellem deres perfekte og imperfektive former. Lad os se på de følgende eksempler:

- (4) a. Jan rysował koło. Jan tegne.PRÆT.IPF cirkel.SING.UBEST.AKK.⁶
 b. Jan narysował koło. Jan tegne.PRÆT.PF cirkel.SING.(U)BEST.AKK.⁷

Sætningerne i (4) er en direkte oversættelse af Vendlers eksempel på ACCOMPLISHMENTS til polsk i hhv. imperfektiv og perfektiv form. En grafisk fremstilling af imperfektive ACCOMPLISHMENTS (4a) ser sådan ud:

(5)

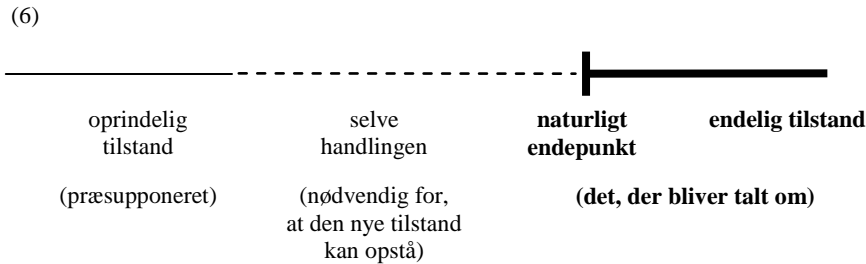

⁶ Det er med vilje, at filologisk og ikke traditionel oversættelse af polske eksempler til dansk anvendes, idet dansk bruger andre sproglige midler for at udtrykke aspektuelle forhold end polsk. Jeg har besluttet mig for at gøre dette for at undgå eventuelle misforståelser og for bedre at kunne illustrere aspektuelle forhold i polsk, inden jeg omtaler de danske. Af denne grund bruges filologisk oversættelse til dansk i denne artikel under hele gennemgangen af polske verber (på nær nogle få tilfælde, hvor det er nødvendigt at forklare de polske prædikaters betydning). Relevante konstruktioner, der i dansk anvendes for at udtrykke aspektuelle forhold, præsenteres i afsnit 3 om danske verber.

⁷ Forkortelsen *AKK* betegner akkusativ.

oprindelig tilstand (præsupponeret)	selve handlingen (det, der bliver talt om)	naturligt endepunkt (impliceret)	endelig tilstand (impliceret)
---	---	--	-------------------------------------

Til gengæld kan man demonstrere de perfekte ACCOMPLISHMENTS' (4b) struktur som anført nedenfor:

Som bemærket ovenfor, og som det fremgår af eksemplerne i (4), (5) og (6),⁸ har situationer beskrevet af perfekte og imperfekte ACCOMPLISHMENTS identisk indre struktur og tilhører derfor den samme aktionsart. Den eneste forskel imellem de to er aspektværdien. En sætning som i (4a), der er konstitueret af et imperfektivt ACCOMPLISHMENT, oplyser eksplicit om selve handlingen. Sætningen refererer til en situation, hvor en vis Jan var i gang med at tegne en cirkel. Af situationens natur fremgår det, at hvis Jan fortsatte med at tegne, ville han på et tidspunkt uundgåeligt tegne cirklen færdig og dermed nå handlingens naturlige endepunkt. Dette ville automatisk føre til en tilstandsforandring og opståen af den endelige tilstand, hvor cirklen er færdigtegnet. Dog må man bemærke, at hverken endepunktet eller den endelige tilstand udtrykkes eksplicit. De er blot impliceret. Den oprindelige tilstand kommer heller ikke eksplicit til udtryk. Den er præsupponeret. Man kan tydeligt se, at situationen i (4a) præsenteres midt i dens forløb, ligesom indefra.

Ser man på den perfekte sætning i (4b) og dens struktur, kan man ikke undgå at lægge mærke til, at det er et andet element i situationens struktur, som opmærksomheden rettes imod. Det er nemlig det, at cirklen er færdigtegnet, altså den endelige tilstand, der ligger i centrum her. At den endelige tilstand overhovedet kunne opstå, skyldes, at en konkret handling er blevet udført og dens naturlige, indbyggede endepunkt er blevet nået. Man kan fastslå, at den perfekte sætning med et ACCOMPLISHMENT som hovedprædikat fokuserer på situationens resultat, der fremstilles som en direkte følge af en bestemt afgrænset proces (ibid. s. 162).

Dermed er forskellen mellem aktionsart og aspekt samt dens konsekvenser for ACCOMPLISHMENTS blevet skitseret. Aktionsart er den måde, en situations forløb kan konceptualiseres på mht. dens forskellige temporale træk. Den

⁸ Både (5) og (6) er modificerede udgaver af diagrammer fundet hos Laskowski (1998:162f.).

oplyser om, hvordan en given situation er opbygget, samt hvordan den udvikler sig i tid. Derimod er aspekt en slags perspektivering eller den måde, man vælger at præsentere en given situation på. Man kan enten vælge at se på en situation indefra, midt i dens forløb og med direkte reference til selve handlingen (imperfektivt aspekt) eller udefra og med fokus på den endelige tilstand som handlingens naturlige resultat (perfektivt aspekt). Dette stemmer overens med nogle klassiske definitioner på aspekt og aktionsart (jf. Agrell 1908, Comrie 1976).

Forskellen mellem den perfekte og imperfektive form af det polske verbum *rysować* 'at tegne' er morfologisk set denne, at den perfekte form er dannet ved tilføjelse af *na*-præfikset til den imperfektive form. I dette tilfælde er præfiksets eneste funktion at danne perfektivt aspekt, idet det ikke modificerer verbets leksikalske betydning (dens tilføjelse forårsager ikke aktionsartsforandring). Det er karakteristisk for polske ACCOMPLISHMENTS, at deres perfekte former dannes vha. såkaldte *préverbes vides* 'tomme præfikser'. På linje med (*na*)*rysować* kan man heriblandt finde bl.a. (*na*)*pisać*, (*prze*)*czytać* og (*z*)*robić* (jf. Majewicz 1985:191f.).

Et imperfektivt ACCOMPLISHMENT kan kombineres med flere forskellige præfikser. Lad os se på prædiket *budować dom* 'at bygge et hus'. Dets perfekte form hedder *z-budować dom*, men i polsk kender man også sådanne prædikater som *od-budować dom* eller *roz-budować dom*, som hhv. betyder 'at genopbygge et hus' og 'at udbygge et hus'. De er uden tvivl perfekte, men de kan ikke påstås at være perfekte modpoler af verbet *budować* af mindst to grunde. For det første medfører tilføjelsen af præfikserne *od-* og *roz-* til det imperfektive *budować*, at det imperfektive prædikat og dets angiveligt perfekte modstykke ikke er homoleksikalske, hvilket for Majewicz (ibid. s. 190) er en absolut nødvendighed inden for et aspektpar.

Den anden grund til den ovenanførte påstand er, at ægte aspektparrenes perfekte led ikke kan bruges som basis for dannelsen af sekundære *imperfectiva*. Det kan *odbudować* og *rozbudować* til gengæld godt. Derfor:

- (7) a. *budować* – *zbudować* – **zbudowywać*
 b. *odbudować* – *odbudowywać*
 c. *rozbudować* – *rozbudowywać*

Majewicz (ibid. s. 200f.) angiver flere lignende eksempler og peger efter Bogusławski (1963:19) på, at oppositionen mellem Ø og *na-* i (*na*)*pisać* har samme status som oppositionen *-yw-*: *-a-* i *zapisywać* – *zapisać* 'at skrive noget ned'. Lige som *pisać* kan *zapisywać* både bruges i kursiv og iterativ betydning (dvs. som reference til hhv. igangværende og gentagen situation, jf. Laskowski 1998:160). Af denne grund er begge to imperfektive ACCOMPLISHMENTS. Forskellen er, at den første type imperfektivitet betegnes som primær og den anden som sekundær, idet den sidste er dannet på basis af et perfektivt verbum.

Smith (1997:55) angiver også en anden type verbal konstellation, som påstås at konceptualisere situationer som ACCOMPLISHMENTS. I simplificeret version ser den sådan ud:

$$(8) \text{NP}_{[+\text{COUNT}]} \text{V}_{[-\text{TELISK}]} (\text{NP}_{[+\text{COUNT}]}) (\text{PP}_{[\text{DIR}]}) \rightarrow \text{VK}_{[\text{ACCOMPLISHMENT}]}$$

og et eksempel herpå er sætningen

$$(9) \text{They walked to school.} \quad (\text{ibid.})$$

Smith er ikke alene i sin påstand. En præpositionsforbindelse, som forekommer med et bevægelsesverbum, og som kan fortolkes som den pågældende bevægelses mål eller endepunkt, forårsager, at prædikatet ikke længere konceptualiserer situationen som ACTIVITY, men som ACCOMPLISHMENT. Dette koncept kan findes bl.a. i Depraetere (1995), Jackendoff (1996), Tungseth (2002) og Willim (2007). Dette fungerer også omvendt - et ACCOMPLISHMENT bliver til et ACTIVITY, hvis man fjerner en præpositionsforbindelse fra den ovennævnte type. Med andre ord forsyner præpositionsforbindelsen ACTIVITY-prædikater med et naturligt endepunkt. Siden ACTIVITIES i forvejen er durative og dynamiske, bliver de i kombination med det nytilføjede endepunkt til ACCOMPLISHMENTS. Hvis det nu er rigtigt, at en verbal konstellation, som består af et [+COUNT] nominal, et bevægelsesverbum og en retningsbestemmende præpositionsforbindelse har samme indre struktur som sådanne prædikater som *at bygge et hus* eller *at tegne en cirkel*, så burde dens indre struktur kunne beskrives som i (5) og (6). Dens imperfektive form burde kunne anvendes både i kursiv og iterativ betydning. Endvidere burde man kunne danne dens perfektive form uden nødvendigvis at skifte aktionsart. Den perfektive form burde kunne udtrykke resultatitivet, dvs. konceptualisere den givne situation som et naturligt resultat af en proces. Endelig burde man ikke kunne danne sekundære imperfektive verber på basis af den slags prædikater. Alle disse antagelser sættes spørgsmålstegn ved og undersøges nærmere på basis af polsk og dansk sprogmateriale hhv. i afsnit 2 og 3 i denne artikel.

2. DET POLSKE DILEMMA

Vi har skrevet, at bevægelsesverber, der forekommer med retningsadverbialer, påstås at tilhøre den semantiske klasse ACCOMPLISHMENTS. Med udgangspunkt i polske bevægelsesverber *iść* 'at gå', *biec* 'at løbe', *jechać* 'at køre' og *lecieć* 'at flyve' vil det blive påvist, at den ovennævnte påstand ikke helt holder, idet polske verbale konstellationer med bevægelsesverber og retningsadverbialer, som svarer til Smiths ACCOMPLISHMENT-konstellation i (8), ikke lever op til nogle af de almindelige polske ACCOMPLISHMENT-standarder.

Som sagt før kan man aflede eller komponere en ACCOMPLISHMENT-konstellation ved at tilføje et retningsadverbial til verbalfraaser med „nøgne” bevægelsesverber. Dermed bliver ACTIVITIES til ACCOMPLISHMENTS. Dette demonstreres i (10), hvor eksemplerne i (10a), (10c), (10e) og (10g) er ACTIVITIES, mens (10b), (10d), (10f.) og (10h) er ACCOMPLISHMENTS:

(10) a. Jan biegł (wolno).	Jan løbe.PRÆT.IPF.KUR (langsomt).
b. Jan biegł do domu.	Jan løbe.PRÆT.IPF.KUR hjem
c. Jan szedł (wolno).	Jan gå.PRÆT.IPF.KUR (langsomt) .
d. Jan szedł do szkoły.	Jan gå.PRÆT.IPF.KUR i skole
e. Jan leciał (wolno).	Jan flyve.PRÆT.IPF.KUR (langsomt).
f. Jan leciał do Pragi.	Jan flyve.PRÆT.IPF.KUR til Prag.
g. Jan jechał (wolno).	Jan køre.PRÆT.IPF.KUR (langsomt).
h. Jan jechał do pracy.	Jan køre.PRÆT.IPF.KUR på arbejde.

Alle eksemplerne i (10b), (10d), (10f.) og (10h) svarer til Smiths ACCOMPLISHMENT-konstellation i (8) og har indre struktur som i (5). Man kan også sige, at de er mål-orienteret (jf. Gehrke 2005). Vi har indtil videre anset det for givet, at (10b), (10d), (10f.) og (10h) er imperfektive. For at påvise deres imperfektivitet anvender vi to simple sprogsystematiske tester. Imperfektive verber påstås nemlig at have kursiv præsensreference i grammatisk nutidsform. I modsætning til det har deres perfektive former resultativ fremtidsreference i tilsvarende grammatisk form (Borik 2005:4f.). Derudover kan de også forekomme i perifrastisk fremtidsform, mens de perfektive ikke kan det (ibid. s. 10f.).

(11) a. Jan biegnie/idzie/leci/jedzie teraz do domu.
Jan løbe.PRÆS.IPF.KUR/gå.PRÆS.IPF.KUR/flyve.PRÆS.IPF.KUR/køre.PRÆS.IPF.KUR nu hjem.
b. Jan będzie biegł/szedł/leciał/jechał jutro do domu.
Jan løbe.FUT.IPF.KUR/gå.FUT.IPF.KUR/flyve.FUT.IPF.KUR/køre.FUT.IPF.KUR i morgen hjem.

(11) demonstrerer, at de fire prædikater (bevægelsesverbum + retningsadverbial) består de to sprogsystematiske imperfektivitet-tester, men imperfektive ACCOMPLISHMENTS kan på linje med kursiv tolkning også have iterativ tolkning (jf. Antinucci & Gebert 1977, Laskowski 1998). I (12) modificeres de fire prædikater af frekventative adverbialer og får dermed en iterativ betydning:

(12) a. Jan często biegał do domu.	Jan ofte løbe.PRÆT.IPF.IT hjem.
b. Jan zawsze chodził do szkoły.	Jan altid gå.PRÆT.IPF.IT i skole.
c. Jan zazwyczaj latał z Pragi.	Jan som regel flyve.PRÆT.IPF.IT fra Prag.
d. Jan czasem jeździł do pracy.	Jan af og til køre.PRÆT.IPF.IT på arbejde.

Som det fremgår af data samlet i (11) og (12), består verbale konstellationer med imperfektive bevægelsesverber med retningsadverbialer den imperfektive ACCOMPLISHMENT-test. En enkelt afvigelse fra kanoniske ACCOMPLISHMENTS' karakteristisk er, at bevægelsesverber har en separat iterativ form, jf. (12), mens

langt de fleste kanoniske ACCOMPLISHMENTS har én imperfektiv form, som anvendes både i sætninger med kursiv og iterativ tolkning:

- (13) a. Jan mył wczoraj swój samochód. Jan vaske.PRÆT.IPF.KUR i går sin bil.
 b. Jan mył często swój samochód. Jan vaske.PRÆT.IPF.IT ofte sin bil.
 c. Jan czytywał często gazety. Jan læse.PRÆT.IPF.IT ofte avis.PLUR.UBEST:AKK.
 d. Jan pisywał artykuły. Jan skrive.PRÆT.IPF.IT artikel.PLUR.UBEST:AKK

Eksemplerne i (13c) og (13d) viser, at verberne *czytać* og *pisać* har separate iterative former ligesom bevægelsesverber, men disse skal betragtes som særtilfælde, idet næsten alle kanoniske ACCOMPLISHMENTS følger (13a)- og (13b)-mønsteret. Denne morfologiske afvigelse er ikke af største relevans for denne undersøgelses vedkommende, for det vigtige er, at de fire imperfektive prædikater udviser de samme sprogsystematiske træk som klassiske ACCOMPLISHMENTS, der ikke refererer til bevægelse *per se*: deres imperfektive former kan bortset fra den kursive også anvendes i iterativ betydning.

Mens imperfektive ACCOMPLISHMENTS konceptualiserer situationer som igangværende processer med indbyggede naturlige endepunkter (eller eventuelt en række af sådanne processer), fokuserer deres perfekte modpoler på disse processers resultater. Hvis bevægelsesverber med retningsadverbialer i virkeligheden tilhører ACCOMPLISHMENTS, burde man kunne bruge dem som afledningsbasis ved dannelsen af tilsvarende perfekte prædikater med resultatativ betydning. Om dette er tilfældet, undersøges i det følgende.

Som det blev bemærket før, kan imperfektive ACCOMPLISHMENTS forbindes med forskellige præfikser. Indtil videre har vi ingen grund til at tro, at imperfektive bevægelsesverber med retningsadverbialer ikke er ACCOMPLISHMENTS. Derfor vil vi nu forsøge at finde et *préverb vide* for ethvert af de fire prædikater. I lyset af, hvad vi har sagt om perfekte ACCOMPLISHMENTS og resultativitet, må vi begynde med at udelukke alle præfikser, der medbringer ikke-resultativ betydning til det nydannede verbum fra gruppen af potentielle tomme præfikser. Dermed falder præfikset *po-* bort, idet det giver præfiksafledningen inkoativ betydning:

- (14) Jan po-jechał/po-biegł/po-szedł/po-leciał do domu.
 Jan køre.PRÆT.PF.INKO/løbe.PRÆT.PF.INKO/gå.PRÆT.PF.INKO/flyve.PRÆT.PF.INKO hjem

Inkoative verbale konstellationer falder ind under ACHIEVEMENTS-klassen. ACHIEVEMENTS konceptualiserer situationer som punktuelle tilstandsforandringer, som kun præsupponerer en oprindelig tilstand, men indeholder i deres struktur ingen reference til den proces, der fører til selve forandringen. Egentlig forbindes selve inkoativitet med påbegyndelsen af en proces og ikke dens resultat (jf. Laskowski 1998:164ff.). Derfor kan de ikke regnes som ACCOMPLISHMENTS' perfekte modpoler.

Andre præfikser, hvis tilføjelse kan indebære ekstra betydning forbundet med linear bevægelse er *wy-* og *od-*. Dog forkastes disse med det samme af to

grunde. For det første er de med til at bære punktuelt ACHIEVEMENT-betydning, og for det andet er de kilde-orienterede.

De fire undersøgte prædikater kan udstyres med resultativ betydning vha. præfikserne *do-* og *przy-*. Det første påstås at anvendes ved dannelse af perfektive verber, der betegner fuldførelsen af handlingens sidste fase (Agrell 1908:123) eller ”det at nærme sig nogen grænse eller endepunkt i rumlig eller temporal forstand” /min overs./ (Śmiech 1986:90). Præfikset *przy-* er med til at danne verber, der refererer til ”det at nærme sig til noget” (ibid. s. 101) eller situationer, som er endt med et positivt resultat eller antager tilstedeværelsen af sådant et resultat. Den slags situationer kaldes for terminative (jf. Agrell 1908:123, Cockiewicz 1992:17). Begge præfikser postuleres at kunne bruges sammen med bevægelsesverber og verber, som intet med bevægelse som sådan har at gøre. Som følge af en simpel præfigeringsproces får vi to typer prædikater, nemlig:

- (15) a. *do-jechać/do-jść/do-biec/do-lecieć do domu*⁹
at til-køre/til-gå/til-løbe/til-flyve hjem
b. *przy-jechać/przy-jść/przy-biec/przy-lecieć do domu*
at an-køre/an-gå/an-løbe/an-flyve hjem.

Nu gælder det om at undersøge, om nogle af de mulige præfikser er et tomt præfiks, der kan danne et perfektivt ACCOMPLISHMENT med de givne prædikater.

Vi begynder med sekundær imperfektivitet-testen, som tager udgangspunkt i, at perfekte ACCOMPLISHMENTS er ude af stand til at danne sekundære imperfektive prædikater, jf. (7). Lad os overveje det følgende eksempel:

- (16) a. *dojechać do domu – dojeżdżać do domu*
b. *dojść do domu – dochodzić do domu*
c. *dobiec do domu – dobiegać do domu*
d. *dolecieć do domu – dolatywać do domu*

I (16) præsenteres et bevis på, at man godt kan danne sekundær imperfektiv form af de angiveligt perfekte ACCOMPLISHMENTS med præfikset *do-*. De sekundære imperfektive former består begge imperfektivitet-tester, jf. (11). De kan også bruges i såvel kursiv som iterativ betydning, jf. (12). Derudover kan man uden problemer se, at prædikaterne i (17a) er i identiske reciproke relationer som prædikaterne i (17b):

- (17) a. *jechać do domu – dojechać do domu – dojeżdżać do domu*
b. *budować dom – odbudować dom – odbudowywać dom.*

I begge rækker prædikater danner det andet og tredje led et sekundært resultativ aspektpar. Dermed er det andet element ikke det første leds perfekte modpol

⁹ Formen *dojść* i (15a) samt formen *przyjść* i (15b) er grammatikaliserede former af hhv. *do-iść* og *przy-iść*

hverken i (17a) eller (17b). Det fører til den konklusion, at *do-* ikke er et tomt præfiks i det omtalte tilfælde.

Nu foretager vi præcist det samme eksperiment med præfikset *przy-* og verbale afledninger, som det er med til at danne:

- (18) a. przyjechać do domu – przyjeżdżać do domu
- b. przyjść do domu – przychodzić do domu
- c. przybiec do domu – przybiegać do domu
- d. przylecieć do domu – przylatywać do domu

Intuitivt set ligner *przy-*afledningerne det, vi prøver at finde – de synes ikke at medbringe nogen ekstra betydning til det nydannede prædikat på nær resultativitet, men allerede ved første øjekast på (18) kan man se, at præfikset *przy-* ikke består sekundær imperfektivitet-testen. Dog er situationen noget forskellig fra den i (17). Sekundært imperfektive *przy-*afledninger kan nemlig kun bruges i sætninger med iterativ, men ikke med kursiv tolkning:

- (19) a. On przyjeżdża/przychodzi/przybiega/przylatuje co środę do domu.
Han an-køre.PRÆS.IPF.IT/an-gå.PRÆS.IPF.IT/an-løbe.PRÆS.IPF.IT/
an-flyve.PRÆS.IPF.IT hver onsdag hjem
- b. *On przyjeżdża/przychodzi/przybiega/przylatuje do domu (w tej chwili).
Han an-køre.PRÆS.IPF.KUR/an-gå.PRÆS.IPF.KUR/an-løbe.PRÆS.IPF.KUR/
an-flyve.PRÆS.IPF.KUR hjem (i dette øjeblik)

Derfor kan man konstatere, at de reciprokke forhold mellem leddene i (20a) og (20b) ikke er de samme som i (20c):

- (20) a.jechać do domu – dojechać do domu – dojeżdżać do domu
- b. budować dom – odbudować dom – odbudowywać dom.
- c.jechać do domu – przyjechać do domu – przyjeżdżać do domu

Perfektive *przy-*afledninger danner altså ikke resultative aspektpar med deres sekundære imperfektive former. Der er dermed hverken primære eller sekundære perfekte ACCOMPLISHMENTS.

I (19) er det lykkedes at demonstrere et ganske vigtigt fænomen, nemlig at sekundære *imperfectiva* dannet på basis af de angiveligt perfekte *przy-*afledninger bruges udelukkende i iterativ betydning. Ifølge Laskowski (1998:168f.) er dette netop karakteristisk for momentane eller punktuelle tilstandsforandringer, som i Vendlers (1967) og Smiths (1997) modeller hedder ACHIEVEMENTS. Dermed er de reciprokke forhold i (21a) af præcis samme karakter som i (21b) og (21c):

- (21) a. przyjechać – przyjeżdżać an-komme.PF – an-komme.IPF.IT
- b. spotkać – spotykać møde.PF – møde.IPF.IT
- c. znaleźć – znajdować finde.PF – finde.IPF.IT

Den ovennævnte påstand bekræftes i Gehrke (2005:7), hvor følgende fastslås:

(...) Slavic motion verbs prefixed with either *pri-* 'to' or *u-* 'away' describe punctual events (achievements) of arriving or leaving.¹⁰

I forbindelse med hvad Vendler skriver om skelnen mellem ACCOMPLISHMENTS og ACHIEVEMENTS, kan man komme med endnu et argument for, at *przy-*afledningerne hører til blandt ACHIEVEMENTS. Vendler (1967:24) påstår, at det kan være problematisk at skelne mellem ACCOMPLISHMENTS og ACHIEVEMENTS, idet begge grupper kan kombineres med resultatative tidsadverbialer (i engelsk *in* + tidsudtryk og i polsk *w* + tidsudtryk). Vendler mener, at man godt kan sige:

- (22) a. I wrote the letter in an hour. / It took me an hour to write the letter.
 b. I reached the summit in three hours. / It took me three hours to reach the summit.

(22a) betyder, at inden for den omtalte times tid var processen *at skrive et brev* i gang (muligvis med kortere eller længere pauser), hvorimod (22b) ikke indebærer, at inden for disse tre timer var processen *at nå toppen* i gang, idet *at nå toppen* er et punktuelt resultat af processen *at klatre* (ibid.). Derfor holder (23a) for ethvert øjeblik inden for det omtalte tidsinterval, mens (23b) ikke gør det:

- (23) a. I am writing a letter. (ibid.)
 b. *I am reaching the top. (ibid.)

Det samme kan siges om lignende polske prædikater. Lad os se på (24):

- (24) a. Napisałem list w godzinę. Jeg skrev.PRÆT.PF brev.SING.(U)BEST.AKK på en time.
 b. Przyjechałem do domu w godzinę. Jeg an-køre.PRÆT.PF hjem på en time.
 c. Pisałem list. Jeg skrev.PRÆT.IPF.KUR brev.SING.(U)BEST.AKK
 d. *Przyjeżdżałem do domu. Jeg an-komme.PRÆT.IPF.KUR hjem.

I lyset af det, hvad der blev sagt om (22) og (23), kan man om et hvilket som helst tidspunkt inden for den i (24a) omtalte time godt sige (24c). Til gengæld er (24d) uacceptabelt i forbindelse med (24b), idet prædikatet *przyjechać do domu* er punktuelt. Derfor kan dets sekundære imperfektive form kun bruges med iterativ betydning.

Den midlertidige konklusion er, at polske retningsbestemte bevægelsesverber ligger et sted mellem ACCOMPLISHMENTS og ACHIEVEMENTS. Det gør de, fordi deres imperfektive former er kompatible med kanoniske imperfektive ACCOMPLISHMENTS. På den anden side deler *przy-*afledningerne, der synes at være deres perfekte modpoler, nogle væsentlige karakteristiske træk med ACHIEVEMENTS.

3. DEN DANSKE ASYMMETRI

¹⁰ Gehrke analyserer tjekkiske og russiske bevægelsesverber; præfikset *pri-* er den russiske ækvivalent til det polske *przy-*.

Indtil videre har vi forsøgt at illustrere vores dilemma i polsk, hvilket af selvindlysende grunde foregik vha. sprogsystematiske tester og mekanismer. I dette afsnit træder vi ind på dansk sprogområde, og derfor vil vi bevæge os mest rundt i den sprogekombinatoriske kreds. Da dansk ikke råder over et så indviklet system af morfologiske afledningsmekanismer som polsk, burde aspektets udtryksmidler være mere diverse i det danske end i det polske sprog-system. I den danske del af vores undersøgelse vil vi bruge prædikater med de samme bevægelsesverber i centrum, som det var tilfældet i afsnit 2 om polsk, nemlig at løbe/gå/køre/flyve + retningsadverbialer.

Vi går ud fra, at bevægelsesverber i kombination med retningsadverbialer er i stand til at danne ACCOMPLISHMENT-konstellationer, som svarer til Smiths struktur demonstreret i (8). Med det i tankerne kan vi skelne mellem danske ACTIVITY-konstellationer i (25a), (25c), (25e) og (25g) samt ACCOMPLISHMENT-konstellationer i (25b), (25d), (25f.) og (25h):

- (25) a. Jan løb (langsomt).
- b. Jan løb hjem.
- c. Jan gik (langsomt).
- d. Jan gik i skole.
- e. Jan fløj (langsomt).
- f. Jan fløj til Prag.
- g. Jan kørte (langsomt).
- h. Jan kørte på arbejde.

Ligesom deres polske ækvivalenter i (10) bliver de danske verbale konstellationer i (25b), (25d), (25f.) og (25h) udstyret med et mål eller med andre ord et naturligt endepunkt. Takket være dette burde deres indre struktur kunne præsenteres som i (5) og (6).

Danske imperfektive ACCOMPLISHMENT-konstellationer med bevægelsesverber kan både forekomme i sætninger med kursiv og iterativ betydning. Lad os overveje de følgende eksempler, hvor (26a) præsenterer kursiv og (26b) iterativ anvendelse af danske retningsbestemte imperfektive ACCOMPLISHMENTS:

- (26) a. Jan går/løber/kører/flyver hjem (nu).
- b. Jan går/løber/kører/flyver ofte hjem.

Det samme kan demonstreres vha. tilsvarende sætninger med fortidsreference:

- (27) Jan gik/løb/kørte/fløj hjem.

Så vidt jeg har forstået Vikner & Vikners eksempel (1997:281)

- (28) Hun vaskede bilen.

kan en sætning i præteritum med et ACCOMPLISHMENT som prædikat være flertydig og derfor uklar: den kan nemlig fortolkes som ACCOMPLISHMENT i både kur-

siv og iterativ betydning. I modsætning til polsk kan forskellen mellem de to imperfektive betydningsvarianter ikke illustreres intraverbalt, og derfor må man gribe til syntaktiske midler. En simpel måde at markere iterativitet på er at modificere den verbale konstellation med et frekventativt tidsadverbial:

(29) Jan gik/løb/kørte/fløj ofte hjem.

En anden mulighed er at anvende konstruktioner af typen *gå og +*, jf. Østergaard (1979:103):

(30) Han ligger og kører til Esbjerg fire gange om ugen.

Ellers kan man manipulere med tempus. F.eks. kan man anvende førnutid med verbet *have* som hjælpeverbum (jf. Rajnik 1999:196):

(31) Jan har ofte gået/løbet/kørt/fløjet hjem.

Hvad kursivitet angår, kan man anvende forskellige konstruktioner for at blive af med mulige flertydigheder. Med nogle pragmatiske restriktioner kan man anvende sådanne konstruktioner som *at være i gang med (+infinitiv)*, *at være i færd med (+infinitiv)*, hvor infinitiverne er ACCOMPLISHMENTS, jf. Østergaard (1979:104):

(32) a. De var i gang med at bygge en bro.
b. Peter er i færd med at reparere bilen.

Ønsker man at fremhæve kursivitet i forbindelse med ACCOMPLISHMENT-konstellationer med bevægelsesverber, anbefaler Østergaard (ibid., s. 105) *på vej til*-omskrivningen:

(33) a. Peter cyklede til Århus.
b. Peter var på vej til Århus (på cykel).

Den sidste strategi kunne anvendes i vores fire undersøgte prædikater med følgende resultat:

(34) a. Han gik/løb / fløj / kørte til Århus.
b. Han var på vej til Århus til fods / med fly / i bil / med tog.

Der findes flere måder at markere perfektivitet på i forbindelse med ACCOMPLISHMENTS i dansk. Inden for minimalkonteksten kan man forsøge at manipulere med tempus. Man kan i stedet for at anvende datid sætte et verbum i førnutid med *være* som hjælpeverbum, for det er jo bevægelsesverber, der er genstand for vores analyse, og fordi vi gerne vil udtrykke en form for tilstandsforandring (jf. Rajnik 1999:195ff.):

(35) Jan er løbet/kørt/gået/fløjet hjem.

Sætninger som (35) kan anses som perfekte, men det er inkoativ og ikke resultativ betydning, de bærer. De konceptualiserer en situation som påbegyndt, definerer bevægelsens mål, men siger intet, om målet er blevet opnået

eller ej. Med andre ord udtrykker de både tilstandsforandring og *current relevance*, som sætninger i førnutid plejer (jf. Davidsen-Nielsen 1990:126), men de oplyser om, at vedkommende ikke er hér, mens vi er interesseret i, om han eller hun er eller ikke er nået et andet sted hen. I sammenligning med polsk kunne man sige, at den slags sætninger svarer til polske *po*-afledninger (jf. afsnit 2).

Vi har sagt, at danske og polske imperfektive ACCOMPLISHMENTS opfører sig ens. Derfor kan det *a priori* ikke udelukkes, at dansk udtrykker resultativitet i forbindelse med ACCOMPLISHMENTS på samme måde som polsk, dvs. ved at anvende ACHIEVEMENTS. Det, vi søger nu, er prædikater, som svarer til de polske *przy*-afledninger. Gehrke (2005) peger på det engelske verbum *arrive* som oversættelsesækvivalent til russiske *pri*-verber. I lyset af dette synes det hensynsmæssigt at afprøve de danske verber *komme* og *ankomme* i den forbindelse.

Først skal vi undersøge, om prædikaterne *(an)komme* + *retningsadverbial* kan udtrykke tilstandsforandring, hvilket vi gør med at kombinere dem i sætninger med det resultatative tidsadverbial *på* + *tidsudtryk*:

- (36) a. Han kom til Århus på 5 timer.
b. Han ankom til Århus på 5 timer.

Begge verber består resultativitet-testen. Det næste skridt er at skaffe sig visshed om, at de to prædikater ikke er durative, for i så fald ville de falde ind under ACCOMPLISHMENTS. Vi følger Østergaards antydning (1979) og kombinerer prædikaterne med *være ved* + *infinitiv*-konstruktionen:

- (37) Han var ved at *(an)komme* til Århus.

Var prædikaterne ACCOMPLISHMENTS, ville (37) have kursiv betydning, og det har det ikke. Betydningen er snarere denne, som Østergaard kalder for *prospective*, dvs. at vedkommende var 'på nippet til' at komme til Århus og ikke i gang med at komme til Århus, hvilket er karakteristisk for punktuelt tilstandsforandringer (ibid. s. 102).

I (36) findes der endnu et argument for, at prædikater af typen *(an)komme til* ikke er durative, idet begge sætninger er ensbetydende med

- (38) Han *(an)kom* til Århus efter 5 timer.

Det er de, fordi det ikke er processen *at komme til Århus*, der tager 5 timer, men processen *at gå/køre/flyve/løbe til Århus* (afhængigt af, hvordan vedkommende nu havde valgt at nå frem til Århus). Det *at (an)komme til Århus* er bevægelsens momentane resultat (jf. Vendler 1967:24).

Prædikater af typen *(an)komme til* tilhører uden tvivl ACHIEVEMENTS. Dermed synes der at eksistere en form for symmetri mellem det danske og polske sprogsystem i forbindelse med verbale konstellationer med retningsbestemte bevægelsesverber i centrum. Deres imperfektive former har ACCOMPLISHMENT-strukturen, mens perfektivitet, som i ACCOMPLISHMENTS' tilfælde er lige med resultativitet, udtrykkes vha. resultatative ACHIEVEMENT-prædikater. Dog

er begge systemer i virkeligheden ikke helt symmetriske. Lad os overveje det følgende eksempel fra Østergaard (1979:92):

(39) Peter cyklede til Århus på tre timer.

At cykle til Århus er et perfekt eksempel på en ACCOMPLISHMENT-konstellation. Strukturæssigt svarer den til Smiths koncept præsenteret i (8). (39) er en korrekt sætning, så konstellationen er uden tvivl telisk, idet den kan kombineres med det resultatative adverbial *på* + *tidsudtryk*. Den er også durativ, idet man kan omskrive (40a) til (40b):

(40) a. Peter cyklede til Århus.

b. Peter var på vej til Århus (på cykel). (ibid. s. 105)

Med den enkelte undtagelse, at den ikke har kursiv betydning i kombination med *være (lige) ved*-konstruktionen (ibid.), svarer (39) til

(41) Peter skrev et brev på tre timer,

som er et typisk ACCOMPLISHMENT. Det samme kan siges om de fire undersøgte prædikater:

(41) Peter løb/fløj/gik/kørte hjem/til Århus på tre timer.

4. KONKLUSIONER

I denne artikel har jeg med udgangspunkt i polsk og dansk forsøgt at undersøge, om verbale konstellationer med retningsbestemte bevægelsesverber i virkeligheden tilhører klassen ACCOMPLISHMENTS som postuleret i bl.a. Smith (1997). ACCOMPLISHMENTS udgør den eneste aktionsart, der kan danne ægte aspekt-par, dvs. par verber med samme leksikalsk betydning og forskelligt aspekt. En række sprogsystematiske og sprogkombinatoriske tester har vist, at de undersøgte verbale konstellationers imperfektive former opfører sig lige som kanoniske ACCOMPLISHMENTS, der ikke udtrykker nogen form for bevægelse som sådan. Til gengæld udviser deres perfektive former en sær asymmetri. Perfektive former af de polske bevægelsesverber med retningsadverbialer dannes vha. præfikset *przy-*, som synes at være det, der ligger tættest på tomme præfikser. *Przy*-afledningerne hører til blandt ACHIEVEMENTS, dvs. punktuelle tilstandsforandringer. Det samme gælder for de danske perfektive former, hvor resultatativ perfektivitet udtrykkes vha. ACHIEVEMENT-prædikateret *at (an)komme til*. Den dansk-polske asymmetri bygger på, at de undersøgte danske verbale konstellationers perfektive former på linje med ACHIEVEMENT-løsningen kan udtrykke resultatativ perfektivitet vha. det samme bevægelsesverbum, som bruges i det imperfektive aspekt. Den eneste modificering er tilføjelsen af det resultatative adverbial *på* + tidssyntagme. Dermed kommer man til den konklusion, at danske retningsbestemte bevægelsesverber følger ACCOMPLISHMENT-mønstret fuldkomment,

mens deres polske perfekte ækvivalenter afviger fra mønstret, hvilket i lyset af det danske sprogs manglende morfologiske aspektsystem er ganske overraskende.

LITTERATUR

- Agrell, Sigurd. 1908. *Aspektänderung und Aktionsartbildung beim polnischen Zeitworte: ein Beitrag zum Studium der indogermanischen Präverbia und ihrer Bedeutungsfunktionen*. Lund: H. Ohlsson.
- Andersson, Erik. 1977. *Verbfrasens struktur i svenskan, en studie i aspekt, tempus, tidasdverbial och semantisk räckvidd*. PhD Afhandling, Åbo Akademi.
- Antinucci, Francesco & Gebert, Lucyna. 1977. Semantyka aspektu czasownikowego. I: *Studia Gramatyczne I* (= Prace Instytutu Języka Polskiego PAN). Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 7-43.
- Bache, Carl. 1982. Aspect and aktionsart: towards a semantic distinction. *Journal of Linguistics* 18, s. 57-72.
- Borik, Olga. 2006. *Aspect and reference time*. Oxford: Oxford University Press.
- Christensen, Lisa. 1995. *Svenskans aktionsarter. En analys med särskild inriktning på förhållandet mellan aktionsarten och presensformens temporal referens*. (= Nordlund 20). Lund: Institutionen för nordiska språk, Lunds universitet.
- Cockiewicz, Waclaw. 1992. *Aspekt na tle systemu słowotwórczego polskiego czasownika i jego funkcyjne odpowiedniki w języku niemieckim*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Comrie, Bernard. 1976. *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Davidsen-Nielsen, Niels. 1990. *Tense and mood in English. A comparison with Danish*. Berlin–New York: Mouton de Gruyter.
- Depraetere, Ilse. 1995. The effect of temporal adverbials on (a)telicity and (un)boundedness. I: Bertinetto, Pier Marco, Bianchi, Valentina, Higginbotham James & Squartini Mario (eds.). *Temporal Reference, Aspect and Actionality, Vol. 1: Semantic and syntactic perspectives*, Torino: Rosenberg and Sellier, s. 43-53.
- Engerer, Volkmar. 2003. Tid i sprog – Aktionsartteoriernes fire grundpiller. I: Engerer, Volkmar (temared.). *Tid i sprog* (= *Tidsskrift for Sprogforskning* 1/2003). Århus: SB-Tryk, s. 21-45.
- Gehrke, Berit. 2005. "The prepositional aspect of Slavic prefixes and the goal-source asymmetry." Presented at the workshop on *Formal Semantics and Cross-linguistic Data at the ESSLLI 2005 in Edinburgh, August 15-19*.
- Jackendoff, Ray. 1996. The proper treatment of measuring out, telicity, and perhaps even quantification in English. *Natural Language and Linguistic Theory* 14, s. 305-354.
- Laskowski, Roman. 1998. Kategorie morfologiczne języka polskiego – charakterystyka funkcjonalna. I: Grzegorzczkova, Renata, Laskowski, Roman & Wróbel, Henryk (red.). *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 151-224.
- Lyons, John. 1977. *Semantics. Vol. 2*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Majewicz, Alfred F. 1985. *The grammatical category of aspect in Japanese and Polish in a comparative perspective. A typological study*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Malmgren, Sven-Göran. 1990. *Adjektiviska funktioner i svenskan*. (= *Nordistica Gothoburgensia* 13). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Mittwoch, Anita. 1982. On the difference between eating and eating something: activities versus accomplishments. *Linguistic Inquiry* 13(1), s. 113-122.
- Rajnik, Eugeniusz. 1999. *Gramatyka języka duńskiego. Morfologia*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Smith, Carlota. 1997. *The parameter of aspect*. Dordrecht–Boston–London: Kluwer.
- Śmiech, Witold. 1986. *Derywacja prefiksalna czasowników polskich*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo.

- Tungseth, Mai. 2002. "PP, PathP and the telic/atelic distinction in Norwegian motion constructions." Presented at *NSF-Funded Workshop on the Syntax, Semantics & Acquisition of Aspect*, University of Iowa. [Kan hentes på <http://www.uiowa.edu/~linguist/workshop/papers/>].
- Vendler, Zeno. (1967) 2005. Verbs and times. I: Mani, Inderjeet, Pustejovsky, James & Gaizauskas, Rob (red.). *The language of time. A reader*. Oxford University Press, s. 21-32.
- Vikner, Sten & Vikner, Carl. 1997. The aspectual complexity of the simple past in English. A comparison with French and Danish. I: Bache, Carl & Klinge, Alex (red.). *Sounds, structures and senses. Essays presented to Niels Davidsen-Nielsen on the occasion of his sixtieth birthday*. Odense: Odense University Press, s. 267-284.
- Willim, Ewa. 2007. "Are prefixed verbs of directed motion resultative in Polish?" Presented at *7th European Conference on Formal Description of Slavic Languages*, Leipzig.
- Østergaard, Frede. 1979. The progressive aspect in Danish. I: Pettersson, Thore (ed.), *Aspectology. Workshop at the Fifth Scandinavian Conference of Linguistics. Frostavallen, April 27-29 1979*. Stockholm: Almqvist och Wiksell International, s. 89-109.

